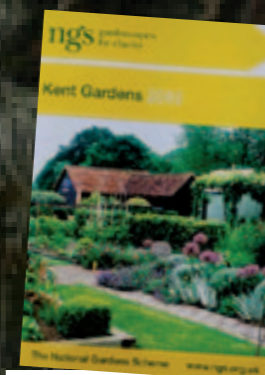

”Isn't it
a lovely day?
Oh, it's
gorgeous!”

Titta in i en öppen engelsk trädgård!

England är ett riktigt trädgårdsparadis, här finns allt från fantastiska slottsparker till små perfekta radhusträdgårdar. Och tack vare organisationen National garden kan du få hälsa på i över 3 700 trädgårdar. Häng med till Englands egen trädgård – Kent.

Text och foto: **Jörgen Cardell**

Så här hittar du en "Open Garden"

Den ambitiösa beställer Gula boken i förväg på www.ngs.org.uk. Boken kommer ut i februari och kostar runt 100 kronor.

Hemsidan har också en välfungerande sökmotor där du kan söka trädgård beroende på datum och var du tänker resa. Titta efter Garden Search.

I de lokala grevskapen finns gratis häften med alla öppna trädgårdar just i det området.

Ett vägnummer med många siffror betyder oftast rejält smala vägar på den engelska landsbygden. Häckarna löper oavbrutet utmed vägen och terrängen är böljande. Vi är i grevskapet Sussex.

– Idag hoppas jag att det kommer upp emot 300 besökare, säger Lisa Holman när hon tar emot på Stonehurst. Vi kunde inte valt en bättre dag för vår 'Öppna trädgård'. Det är en underbar dag.

Samtidigt fixar Lisa Holman med det obligatoriska fiket som hör till en engelsk 'Open Garden'. Det verkar närmast vara obligatoriskt för en lyckad trädgårdsupplevelse. Prisererna är standardiserade, ett pund för te eller kaffe och två för den smarriga tårtbiten. Billigt. Det ger dig dessutom också möjlighet att slå dig ner jämte poolen eller i en skuggig berså. Snart fylls de flesta sittplatserna med stråhatade trädgårdsentusiaster.

Öppet sedan 20-talet

Organisationen bakom dessa öppna trädgårdar heter National garden scheme, NGS. Redan 1927 startades NGS med det klara syftet att samla in pengar till välgörenhet genom att privatpersoner öppnade sina trädgårdar för allmänheten. Idag ingår mer än 3 700 trädgårdar i projektet. Några av dem kan du ha sett i tv-serien "Engelska trädgårdar", som visats i SVT. Där har man kunnat följa de vedermodor som krävs innan NGS godkänner någon att öppna sin trädgård. Det krävs väldigt mycket tid och oftast, om sanningen ska fram, en rejäl plånbok. Och allt övervakas av en nitisk person i varje grevskap som ser till att trädgårdarna håller tillräckligt hög kvalitet och att det inte lurar några säkerhetsrisker bland dammar och rabatter. Bara under de senaste tio åren har sällskapet samlat in runt 300 miljoner kronor till välgörenhet.

Fontän, lusthus, perenner...

Men tillbaka till Stonehurst i Sussex:

Isn't it a lovely day? Oh, it's gorgeous, hörs oavbrutet bland besökarna som vandrar omkring i den fem hektar stora trädgården.

Trädgården på Stonehurst består av flera avdelningar. Nära boningshuset ligger ett trädgårdsrum med perenner och örter som ackompanjerar av lusthus och fontäner. Så följer en gigantisk gräsyta som leder ner till azaleadalen. Det är en alldeles speciell upplevelse att gå omkring här. Blomman används ►

ofta till parfymen och det är lätt att förstå när man går omkring i detta crescendo av dofter och färger.

– Visst är jag och min man trädgårdsintresserade, fortsätter Lisa Holman. Men det mesta jobbet utförs av de två personer som vi har anställda som trädgårdsmästare. Det tar 2,5 dag varje vecka bara att klippa gräsyorna.

Nästan alla besökare har stråhatt på sig denna dag. Kanske har de vett att skydda sig mot UV-strålningen en sådan här ovanligt fin dag i England, eller är det kanske bara en kod för att man är riktigt trädgårdskunnig?

När man befinner sig i detta trädgårds-Mecca är det svårt att låta bli att besöka några riktiga toppnamn bland Englands många utställningsträdgårdar. Valet faller på Sheffield Park och Sissinghurst, två klassiker men med lite olika karaktär. Båda sköts av National Trust som är den organisation som administrerar det mest sevärda i England när det gäller trädgård. Sheffield Park för tankarna till Pildammsparken i Malmö men känns häftigare och mer spektakulär. Den erbjuder en rad promenadalternativ som snirklar runt fyra sjöar. När sedan resan går vidare passeras gränsen till grevskapet Kent, som på trafikskyltarna presenteras som Englands trädgård.

Sissinghurst brukar räknas in som en top-of-the-line-trädgård och du blir inte besviken. Trädgården präglas av romantik, mjukhet och en lite formell vildvuxenhet.

Vita Sackville-West var en känd författare under 1920-talets England och tillsammans med sin man Harold Nicolson anlade hon denna trädgårdsklassiker. Trädgården är designad som en rad olika rum som skiljs åt av häckar eller rosa-färgade stenmurar.

Stephen Norman heter den stolte ägaren till nästa privata Open Garden. Stället heter Smith's Hall och här har hans familj bott sen 1950-talet. Sedan 70-talet har familjen funnits med i den Gula boken med undantag för perioden 2000–2008. Grevskapets inspektörer kontrollerar anläggningen en gång under vintern och besöker trädgården en av de dagar som den hålls öppen för allmänheten.

– Jag arbetar mycket på en bank, reser mycket och har inte tid för trädgårdsarbete, men jag öppnar min plånbok, ler Stephen Norman. ▶

Ta dig runt på egen hand!

● Hyrbil är ett måste ute på den engelska landsbygden. Jämför priser och kolla så att biluthyraren håller de priser han lovat.

● Trafiken är intensiv även på de minsta vägarna. Utrusta dig med en GPS eller bra karta modell AA Road Atlas.

● Bed&Breakfast kan fungera men det känns som om antalet minskat under senare år. Ett alternativ kan vara att boka in sig via någon hotellkedja som Premier Inn. Bara sydöst om London finns 37 hotell med bra priser. Familjerum för runt 700 kronor.

Fler trädgårdar i sydöstra England

Det är inte för inte som Kent kallas Englands trädgård. Det finns massor av utställningsträdgårdar att besöka. Men även Sussex och Surrey har många gröna pärlor. Här får du tips om några av de mer kända förutom Sheffield Park och Sissinghurst som nämns i texten:

Great Dixter, ligger norr om Hastings.

Wakehurst Place, är en slags filial till kända Kew royal botanic gardens i London. Ligger granne med Stonehurst som nämns i texten. Brukar anses som National trusts mest besökta trädgård med sina 427 000 besökare 2009.

Nymans Garden ligger nära flygplatsen Gatwick på vägen mellan London och Brighton.

Wisley Gardens tillhör en annan brittisk blommig organisation, RHS som står för Royal horticultural society. Relativt nära London men ändå lite krångliga kommunikationer. Enklart är att ta buss 515 från Kingston till Guildford.

Öppna trädgårdar i Sverige

Uppvisningar av trädgårdar här i Sverige oftast varit något för de stora drakarna som Sofiero, Rosendal och Göteborgs botaniska trädgård. Men nu verkar trenden med att öppna sin privata trädgård även komma till Sverige. Riksförbundet Svensk trädgård bjöd tillsammans med Gunnel Carlsons Trädgårdsriket in till Tusen trädgårdar söndagen den 8 augusti 2010. Då öppnade privatpersoner sina trädgårdar liksom stadsparker, slottsparker, handelsträdgårdar och många fler. 2012 planeras nästa "Tusen trädgårdar". I år kommer i stället boken Trädgårdsriket (Norstedts) som innehåller 850 öppna svenska trädgårdar, många av dem var med på "Tusen trädgårdar".

► Som pensionär ser jag fram emot att få hugga i med trädgårdsarbetet.

Dagens insamlade välgörenhetspengar går bland annat till Dandelion Time. Det är en fond som hjälper barn som fått problem med sin skolgång. De får prova på praktiskt arbete ute på landet med växter och djur. Stephen är en stor beundrare av organisationen och berättar stolt att 75 procent av barnen som deltagit i programmet kommer tillbaka till normal skolgång.

Inne i trädgården strövar förstås många trädgårdsbitna omkring i solskenet. June Hollis och Graham White är två av besökarna.

– Varje sommar försöker vi hinna med sju, åtta trädgårdar, berättar June. Vi föredrar dem som är lite större. Det är skönt att bara gå och njuta och vara lite avundsjuk

på att någon faktiskt bor här...

Hemma i Maidstone, som ligger alldeles i närheten, har paret en kolonilott på 10 x 30 meter och man kan ana en viss distans till den senaste tidens trädgårdstrend.

– Jag har haft min egen trädgård i över 30 år och där kopplar jag verkligen av, säger June. Det är tillfredsställande att så något och sedan se det växa. Men under den sista femårsperioden har det blivit ganska hysteriskt. Allt ska vara organiskt odlat, allt är så trendigt och det hejas på av alla matprogram som går på tv.

Visst kan man sympatisera lite med Junes humoristiska avundssjuka. Huvudbyggnaden på Smith's Hall är inte öppen för allmänheten, men det är en betagande syn att titta på blåregnet som

står i full blom utmed den röda fasaden. Jordmånen och klimatet verkar som gjort för denna växt som i vissa fall kan bli 30 meter hög.

Graham White ger oss en liten historielektion och berättar hur engelsmännens kolonilottsrörelse växt fram. Det är en nästan tusenårig sedvänja från saxernas tid som sedan stärkts under olika skiftesreformer. Tanken har hela tiden varit att den lilla, fattiga människan ska ha rätten att någonstans odla sin egen föda.

Men nu är det så populärt att i Maidstone får man ställa upp sig på en väntelista, berättar han.

Där finns säkert en förklaring till britternas gigantiska trädgårdsintresse. Men som svensk är det också uppenbart att engelsmännen

bor trångt med små egna täppor. Förmodligen föder det ett behov av att komma ut på landet och se någon som har ytorna och pengarna för att skapa en riktig Garden. Avsaknaden av allemansrätt gör också att befolkningens behov av en grön miljö måste kanaliseras på ett annat sätt.

Parkeringen fylls med nya bilar och besöksrekordet på 240 vuxna under en dag verkar ryka all världens väg.

– Oh, isn't it lovely, är den unisona kommentaren bakom rabatter, fontäner och parkbänkar.

Det är bara att hålla med och visst smakar kaffet och chokladtärtan väldigt bra under ett blommande magnoliaträd □